

KONCESIJE

Advokatska firma „SAJIĆ“ o.d. Banja Luka
Knežopoljska br. 10, Banja Luka, BiH

tel: +387 51 227 620

fax: +387 51 227 623

mail: info@afsajic.com

www.advokatskafirmasajic.com

SADRŽAJ:

ZAKON O KONCESIJAMA REPUBLIKE SRPSKE	3
Pojmovi koji se koriste u koncesijama	3
Predmet koncesije	4
UGOVOR O KONCESIJI REPUBLIKE SRPSKE	5
NAČIN I POSTUPAK DODJELE KONCESIJE	7
VRIJEME TRAJANJA KONCESIJE I KONCESIONA NAKNADA	7
PRAVA I OBAVEZE KONCESIONARA	8
PRESTANAK UGOVORA O KONCESIJI	9
KOMISIJA ZA KONCESIJE	9
Podzakonski akti (važeći na dan 25.12.2014.godine)	10
ZAKON O KONCESIJAMA FEDERACIJE BiH	11
Organizacija Komisija za koncesije	12
PRESTANAK UGOVORA O KONCESIJI FEDERACIJA BiH	14

*Publikaciju pod nazivom „**KONCESIJE**“ napisala je Tijana Kondić.*

ZAKON O KONCESIJAMA REPUBLIKE SRPSKE

Zakon o koncesijama je Narodna skupština Republike Srpske usvojila dana 27. juna 2013. godine i isti je objavljen u Službenom glasniku RS broj: 59/13.

Koncesija je pravo obavljanja privrednih djelatnosti korištenjem javnih dobara, prirodnih bogatstava i drugih dobara od opšteg interesa, kao i pravo na obavljanje djelatnosti od opšteg interesa, a to se pravo ustupa koncesionaru na određeno vrijeme, uz plaćanje koncesione naknade.

POJMOVI KOJI SE KORISTE U KONCESIJAMA

Osnovni pojmovi koji se koriste u Zakonu o koncesijama imaju sledeće značenje:

a) **„Koncendent“** je Vlada Republike Srpske, u ime Republike Srpske ili skupština jedinice lokalne samouprave, u ime jedinice lokalne samouprave;

b) **„Koncesionar“** je privredno društvo osnovano u skladu sa propisima Republike Srpske, sa kojim je koncendent zaključio ugovor o koncesiji;

c) **„Nadležni organ“** je ministarstvo nadležno za pojedinu oblast u koju spada predmet koncesije za čiju dodjelu je nadležna Vlada Republike Srpske, odnosno gradonačelnik ili načelnik opštine, za predmet koncesije iz nadležnosti jedinica lokalne samouprave;

d) **„Ponuđač“** je svako, domaće ili strano, pravno ili fizičko lice, konzorcijum dva ili više ugovorom povezanih pravnih lica, koji je dostavio ponudu u postupku dodjele koncesije;

e) **„Studija opravdanosti dodjele koncesije“** je dokument o tehničkoj, finansijskoj, ekonomskoj, ekološkoj i pravnoj analizi opravdanosti dodjele koncesije (u daljem tekstu: studija);

f) „**Koncesiona naknada**“ je naknada koju plaća koncesionar u skladu sa ugovorom koji uređuje koncesiju i

g) „**Ugovor o koncesiji**“ je ugovor zaključen u pisanom obliku između koncedenta s jedne strane i koncesionara kao izabranog najpovoljnijeg ponuđača s druge strane.

PREDMET KONCESIJE

Predmeti koncesija u smislu Zakona o koncesijama mogu biti:

a) izgradnja, korišćenje i održavanje:

- puteva i pripadajućih infrastrukturnih objekata,
- željezničkih pruga, plovnih kanala i luka,
- aerodroma,

b) korišćenje javnog vodenog dobra:

- vode za tehnološki proces u obavljanju privrednih djelatnosti,
- vode i vodnog zemljišta za korišćenje hidroakumulacija, kupališta, ribnjaka,
- vodnog zemljišta za realizaciju neke od privrednih djelatnosti ili za realizaciju drugih predmeta koncesije u skladu sa ovim zakonom,
- za vađenje materijala iz vodotoka (šljunka, pijeska, kamena) prema programu uređenja vodotoka,
- izgradnja i korišćenje energetskih objekata instalirane snage veće od 250 kW, izuzev energetskih objekata na bio-masu i bio-gas i solarnih postrojenja sa fotonaponskim ćelijama na objektima nezavisno od instalirane snage,
- izgradnja ili rekonstrukcija i korišćenje naftovoda, gasovoda i objekata za skladištenje, transport i distribuciju nafte i gasa,
- istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina,
- planirani odstrel divljači uz obavljanje lovne djelatnosti i ribolov,
- igre na sreću, poštanske i telekomunikacione usluge, osim rezervisanih poštanskih usluga i zajedničkih i međunarodnih komunikacija,

- putnički i teretni željeznički saobraćaj,
- javni prevoz u drumskom saobraćaju,
- prostori i objekti prirodnog, građevinskog i kulturno-istorijskog nasljeđa,
- komunalne djelatnosti, osim vodosnabdijevanja stanovništva, kao i izgradnja, održavanje i korišćenje ili rekonstrukcija i modernizacija komunalnih objekata,
- upravljanje i prerada otpada u skladu sa posebnim propisima, osim otpada koji je obezbijeđen komunalnom djelatnošću,
- izgradnja ili rekonstrukcija i modernizacija banjjskih objekata i njihovo korišćenje,
- izgradnja objekata turističke infrastrukture i suprastrukture,
- djelatnosti u oblasti ugostiteljstva,
- poljoprivredno zemljište i
- izgradnja, korišćenje i održavanje sportskih objekata.

UGOVOR O KONCESIJI

Ugovorom o koncesiji uređuju se međusobna prava i obaveze koncedenta i koncesionara u vezi sa predmetom dodjeljene koncesije.

Ugovor o koncesiji se zaključuje u skladu sa dokumentacijom za dodjelu koncesije, dostavljenom ponudom i rješenjem o izboru najpovoljnijeg ponuđača i dodjeli koncesije.

Ugovor o koncesiji, zavisno od predmeta koncesije sadrži:

- predmet koncesije,
- uslove i način korišćenja predmeta koncesije,
- koncesioni period,
- početak obavljanja koncesione djelatnosti,
- vlasnička prava nad imovinom povezanom sa obavljanjem koncesione djelatnosti, uključujući i prava nad zemljištem na kojem će se vršiti koncesiona djelatnost i definisanje vlasničkih odnosa po prestanku važenja ugovora,
- imovinu koju na korišćenje daje koncedent,

- visinu, rokove i način plaćanja, kao i način promjene visine koncesione naknade za korišćenje,
- način i rokove obezbjeđenja sredstava za finansiranje koncesione djelatnosti i dinamiku ulaganja,
- minimalne standarde kvaliteta usluga, kriterijume i metode za određivanje cijena, odnosno tarifa za krajnje korisnike usluga,
- minimalne tehničke standarde koji će se primjenjivati i zaštita životne sredine,
- sanaciju i rekultivaciju površina degradiranih obavljanjem koncesione djelatnosti,
- pravo nadzora od koncudenta,
- obim i način izvještavanja o izvršenju ugovorenih obaveza,
- pravo koncudenta da odobrava projektnu dokumentaciju, kao i ugovore koje sklapa koncesionar, posebno sa vlasnicima koncesionara ili drugim povezanim licima,
- vrstu, visinu i način obezbjeđenja garancije za izvršenje koncesionog ugovora, kao i polise osiguranja koje koncesionar mora održavati u periodu trajanja koncesije,
- pravna sredstva u slučaju neispunjavanja obaveza bilo koje od ugovornih strana,
- opis događaja koji se smatraju promijenjenim okolnostima i višom silom, kao i uslove za izmjenu ili raskid ugovora u slučaju njihovog nastupanja,
- prava i obaveze ugovornih strana u vezi sa povjerljivim informacijama,
- prava na ustupanje ugovora o koncesiji i promjeni vlasničke strukture koncesionara,
- način izmjene ugovora o koncesiji,
- uslove za prestanak ugovora o koncesiji,
- način predaje nepokretnosti, uređaja i postrojenja koncudentu u stanju u kome se oni moraju predati po isteku koncesionog perioda,
- način regulisanja međusobnih odnosa u slučaju raskida ugovora o koncesiji i
- ostale elemente bitne za predmet koncesije.

Ugovor o koncesiji se zaključuje u pisanoj formi, a potpisuje ga ovlašteno lice koncedenta i ovlašteno lice koncesionara.

Ugovor o koncesiji upisuje se u registar ugovora o koncesijama koji vodi Komisija za koncesije.

NAČIN I POSTUPAK DODJELE KONCESIJE

Postupak dodjele koncesije može se pokrenuti na osnovu:

- Inicijative nadležnog organa (postupak regulisan od člana 12. do člana 24. Zakona)
- Inicijative zainteresovanog lica (član 25.) i
- Ponude u pregovaračkom postupku (član 26.-27.).

VRIJEME TRAJANJA KONCESIJE I KONCESIONA NAKNADA

Ugovor o koncesiji se zaključuje na period koji ne može biti duži od 50 godina.

Rok na koji je dodijeljena koncesija može se produžiti u pregovaračkom postupku, ali ne duže od roka od 50 godina.

Koncesiona naknada je obavezan element ugovora o koncesiji, novčanog je karaktera a sastoji se iz:

- Naknade za ustupljeno pravo, koja se plaća jednokratno pri zaključivanju ugovora o koncesiji i
- Koncesione naknade za korišćenje koja se izražava procentualno u odnosu na godišnji prihod ostvaren od obavljanja koncesione djelatnosti ili po jedinici mjere.

Koncesiona naknada za ustupljeno pravo prihod je Budžeta Republike Srpske, odnosno budžeta jedinice lokalne samouprave, zavisno od nadležnosti za dodjelu koncesije.

Koncesiona naknada za korišćenje za koncesije koje dodjeljuje Vlada dijeli se između budžeta RS i budžeta jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji se obavlja koncesiona djelatnost, u srazmjeri:

- 30:70 za razvijene jedinice lokalne samouprave
- 30:70 za srednje razvijene jedinice lokalne samouprave
- 20:80 za nerazvijene jedinice lokalne samouprave i
- 10:90 za izrazito nerazvijene jedinice lokalne samouprave.

PRAVA I OBAVEZE KONCESIONARA

Izabrani ponuđač koji nema osnovano privredno društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj, dužan je da prije zaključenja ugovora o koncesiji osnuje privredno društvo u skladu sa propisima RS.

Koncesionar koji pored koncesione djelatnosti obavlja i druge djelatnosti, dužan je da u svojim računovodstvenim obračunima vodi zaseban račun i odvojene računovodstvene evidencije za koncesionu djelatnost, kao i da sastavlja poseban finansijski izvještaj.

Na zahtjev Koncesionara, a uz prethodnu saglasnost Komisije za koncesije, ugovor o koncesiji može se ustupiti trećem licu ili finansijskoj organizaciji sa kojom je koncesionar zaključio ugovor o finansiranju u vezi sa koncesijom, u slučaju da koncesionar iz ekonomskih, organizacionih, finansijskih ili drugih opravdanih razloga ne može da ispuni ugovorne obaveze u rokovima i na način utvrđen ugovorom o koncesiji, odnosno u slučaju da koncesionar ne može da realizuje svoje obaveze na osnovu ugovora o finansiranju.

Koncesionar može, radi obezbjeđenja ispunjenja ugovornih obaveza, izvršiti promjenu vlasničke strukture u procentu većem od 50% ili promjenu vlasnika, uz prethodnu saglasnost Komisije za koncesije i odobrenje koncedenta.

Pravilnikom o postupku ustupanja ugovora o koncesiji i promjeni vlasničke strukture koncesionara, koji je objavljen u Službenom glasniku RS broj 65/14, propisan je postupak i uslovi za ustupanje ugovora o koncesiji, kao i postupak i uslovi promjene vlasničke strukture Koncesionara.

PRESTANAK UGOVORA O KONCESIJI

Ugovor o koncesiji prestaje:

- prestankom postojanja predmeta koncesije,
- istekom roka na koji je zaključen,
- pokretanjem postupka stečaja ili likvidacije nad koncesionarom,
- jednostranim raskidom,
- sporazumom koncudenta i koncesionara,
- danom pravosnažnosti odluke Vlade o utvrđivanju opšteg interesa za izgradnju objekata ili izvođenje radova na koncesionom dobru u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast eksproprijacije,
- pravosnažnošću sudske odluke kojom se ugovor o koncesiji oglašava ništavim ili poništava,
- ukidanjem, poništavanjem ili oglašavanjem ništavim rješenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača i dodjeli koncesije, nakon zaključivanja ugovora o koncesiji,
- ispunjenjem uslova propisanih drugim zakonom, a koji imaju za posljedicu prestanak ugovora o koncesiji.

KOMISIJA ZA KONCESIJE

Komisija za koncesije je stalno i nezavisno regulatorno tijelo sa svojstvom pravnog lica, sa sjedištem u Banjaluci.

Članove Komisije za koncesije imenuje Narodna skupština, na prijedlog Vlade, nakon provedenog javnog konkursa. Ima ih ukupno 5 članova koji se imenuju na period od pet godina i mogu biti imenovani na još jedan mandat.

Nadležnost Komisije za koncesije je da:

- priprema Dokument o politici i predlaže njegovo usvajanje u Narodnoj skupštini,
- prati izvršenje Dokumenta o politici,
- daje saglasnost na studiju ekonomske opravdanosti,
- daje saglasnost na dokumentaciju za javno nadmetanje,
- daje prijedlog rješenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača i dodjeli koncesije,

- vrši otvaranje i vrednovanje prispjelih ponuda po javnom pozivu za dodjelu koncesije,
- daje saglasnost na prijedlog ugovora o koncesiji i aneks ugovora o koncesiji,
- odobrava rokove i uslove standardnog ugovora o pružanju javnih usluga korisnicima,
- provjerava cjelokupan rad koncesionara, u skladu sa ugovorom o koncesiji, uključujući posebno kontinuirano snabdijevanje korisnika uslugama, kvalitet usluga, primjenu tarifa i drugih uslova ugovora,
- odlučuje o žalbama korisnika usluga, u vezi sa visinom naknade i drugim uslovima pod kojima koncesionar pruža javne usluge, ukoliko posebnim zakonom nije u nadležnosti drugog organa,
- daje saglasnost na ustupanje ugovora o koncesiji i promjenu vlasničke strukture u koncesionaru,
- daje prethodnu saglasnost na osnivanje založnog prava u korist finansijske organizacije,
- vodi registar ugovora o koncesijama i
- odlučuje o drugim zahtjevima, u skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o koncesijama.

Podzakonski akti (važeći na dan 25.12.2014.godine)

- Pravilnik o postupku ustupanja ugovora o koncesiji i promjeni vlasničke structure koncesionara (“Službeni glasnik Republike Srpske” broj 65/14)
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra ugovora o koncesijama (“ Službeni glasnik Republike Srpske” broj 65/14)
- Uputstvo za procjenu postojanja javnog interesa kod samoinicijativne ponude (“Službeni glasnik Republike Srpske” broj 103/05)

ZAKON O KONCESIJAMA FEDERACIJE BiH

Zakoni o koncesijama su zakoni koji regulišu procedure za komercijalnu eksploataciju prirodnih ili drugih resursa od javnog ili opšteg interesa kako na nivou Federacije BiH, tako i na kantonalnom nivou.

Zakon o koncesijama u FBiH donesen je 2002. godine i imao je za cilj stvaranje transparentnog, nediskriminatornog i jasnog pravnog okvira za utvrđivanje uslova pod kojima će se dodijeljivati koncesije, te stimulirati ulaganja stranog kapitala u oblastima u kojima se može dodijeliti koncesija.

Nadležnosti za dodjelu koncesija podijeljene su, navedenim Zakonom, između Federacije i kantona koji su trebali u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti svoje zakone o koncesijama ili uskladiti već donesene.

Akteri u postupku dodjele koncesija su vlade, nadležna ministarstva i komisije za koncesije na federalnom i kantonalnom nivou i koncesionari, a izuzetno mogu biti i opštine.

Vlada Federacije nadležna je za dodjelu koncesija kod: izgradnje/dogradnje i korištenja (autoputeva i magistralnih puteva i pripadajućih infrastrukturnih objekata, željezničkih pruga, plovnih kanala, luka i aerodroma); korištenja vodotoka i drugih voda na prostoru ili od interesa za dva ili više kantona; izgradnje hidroenergetskih objekata snage više od 5 MW; izgradnje i korištenja hidroakumulacija na prostoru ili od interesa za dva ili više kantona; izgradnje, korištenja i upravljanja cjevovodima za transport nafte i gasa i uskladištenje u cjevovodima i terminalima; igara na sreću; korištenja šuma i šumskog zemljišta; putničkog i teretnog željezničkog saobraćaja i za prostore i objekte prirodnog i kulturnog naslijeđa.

Dodjela koncesija koja nije iz nadležnosti Federacije uređena je kantonalnim zakonima. U tim zakonima regulisano je da su vlade kantona nadležne za dodjelu koncesija kod: korištenja vodotoka i drugih voda; izgradnje hidroenergetskih objekata do 5MW; izgradnje i/ili korištenja hidroakumulacija; istraživanja i/ili korištenja energetskih i drugih

mineralnih sirovina, uključujući sve vrste soli i solnih voda, utvrđenih posebnim zakonom; istraživanja i /ili korištenja sirove nafte i zemnog gasa; istraživanja i/ili korištenja nemetalnih i metalnih mineralnih sirovina uključujući i sekundarne mineralne sirovine utvrđene posebnim zakonom; lovstva i ribolova; javnog linijskog prijevoza lica; korištenja ljekovitih, termalnih i mineralnih voda; hidromelioracionih sistema i sistema za vađenje materijala iz vodotoka i vodnih površina; korištenja poljoprivrednog zemljišta; hotela i ostalih turističkih objekata; prostora za sport i rekreaciju; komunalne djelatnosti; upravljanja i prerade otpadom; istraživanja i korištenje energije vjetra; istraživanja i korištenje solarne energije; kablovske televizije i internet; objekata i djelatnosti unutar zaštićenih zona a nisu prirodno i kulturno nasljeđe; pravo obavljanja djelatnosti javnih službi i drugi resursi koji spadaju u nadležnost kantona.

Organizacija Komisija za koncesije

Na federalnom nivou formirana je Komisija za koncesije Federacije BiH kao profesionalno, nezavisno i regulatorno tijelo.

Komisija za koncesije Federacije BiH radi u skladu sa Zakonom o koncesijama FBiH (Službeni glasnik Federacije BiH broj 40/02 i 61/06).

Članove Komisije imenuje Parlament Federacije BiH. Komisija ne provodi postupak dodjele koncesije, nego samo učestvuje u pojedinim fazama postupka kao regulator. Takođe, priprema Dokument o politici dodjele koncesija koji donosi Vlada FBiH.

Komisije za koncesije na nivou kantona se osnivaju u skladu sa kantonalnim zakonima o koncesijama. Istim je utvrđena organizacija i uloga komisija u postupku dodjele koncesija. Odluku o sastavu i broju članova komisije donose skupštine ili vlade kantona ili nadležna ministarstva. Po ovim zakonima mogu se osnovati: profesionalne komisije, komisije kao radna tijela Skupštine kantona, stalne komisije u okviru nadležnih ministarstava i ad hoc komisije.

Iste bi trebale pripremiti Dokument o politici dodjele koncesija koji donosi Vlada kantona.

Postoje dvije procedure za dodjelu koncesija („nove koncesije“) koji se provode na federalnom i na kantonalnom nivou:

a) Tenderski postupak (24.-27. člana Zakona o koncesijama FBiH) je osnovna procedura za dodjelu koncesija koju pokreće nadležni organ. Pri provođenju javnog tendera potrebno je da nadležni organ provode određena istraživanja i izradi elaborate, raspiše javni tender, prikupi ponude, izabere najpovoljniju ponudu i donese odluku o dodjeli koncesije.

b) Samoinicijativna ponuda (član 28. Zakona o koncesijama FBiH) provodi se na osnovu podnesenog prijedloga od strane investitora/ponuđača za koju nije raspisan javni tender, ministarstvu koje procjenjuje da li postoji javni interes za tu koncesiju.

Ukoliko utvrdi javni interes, ministarstvo podnosi zahtjev Komisiji za dobijanje ovlaštenja za pregovore sa ponuđačem.

Ministarstvo ne može zaključiti ugovor o koncesiji na osnovu samoinicijativne ponude ukoliko ne dobije ovlaštenje od Komisije.

Sadržaj ugovora o koncesiji je manje-više sličan sadržaju ugovora o koncesiji koji propisuje Zakon o koncesijama Republike Srpske, s tim da postoji razlika u dužini trajanja ugovora.

Ugovor o koncesiji u FBiH se zaključuje na period koji ne može biti duži od 30 godina, koji se u izuzetnim okolnostima može produžiti, ali ne može biti duži od 50 godina. Takođe, ugovor se može obnoviti za period koji ne može biti duži od polovine prvobitno ugovorenog roka.

Ugovor o koncesiji se ne može prenijeti na drugog koncesionara bez prethodne saglasnosti Komisije.

PRESTANAK UGOVORA O KONCESIJI

Ugovor o koncesiji prestaje:

- Istekom ugovorenog roka
- Otvaranjem stečajnog postupka nad koncesionarom
- Prestankom postojanja predmeta koncesije i
- Raskidom ugovora o koncesiji (ako je koncesionar nesolventan ili ako bankrotira i ako koncesinar, odnosno koncesor ne ispuni svoje obaveze).

Godišnji prihodi od koncesionih naknada u Federaciji BiH mogli bi se značajno povećati ukoliko bi sve kompanije koje imaju dozvole za eksploataciju mineralnih sirovina potpisale ugovor o koncesijama. U tom slučaju koncesione naknade godišnje za sve kantone u oblasti eksploatacije mineralnih sirovina mogle bi biti oko 10 miliona KM.

Pored toga, iz raspoloživih podataka, procjenjuje se da u Federaciji BiH postoji preko 100 kamenoloma koji rade bez odobrenja i potpisanih ugovora o koncesijama i ne plaćaju nikakve naknade.

Međutim, najbitnije posljedice za društvo je gubitak neiskorištenih, tj. nerealiziranih „novih koncesija“ kao i nezaključivanje ugovora za „stare koncesije“. Naročito je važno da postoje značajne kapitalne investicije u oblasti izgradnje infrastrukture u FBiH, gdje se te mineralne sirovine koriste, a da istovremeno nisu potpisani koncesioni ugovori sa svim privrednim subjektima koja u obavljanju svojih djelatnosti koriste prirodna bogatstva na osnovu ranije izdatih dozvola i ne plaćaju koncesionu naknadu.

TIJANA KONDIĆ
advokat

Diplomirala je na Pravnom fakultetu u Banjaluci 2006. godine.

Advokatskoj firmi Sajić zaposlena je od 2007. godine kao advokatski pripravnik. Advokat je od 2011.godine.

Oblasti prava kojima se bavi su: kompanijsko pravo, koncesije, javne nabavke i tenderi, pravo građevinarstva, zaštita potrošača, zaštita od klevete. Član je Advokatske komore Republike Srpske.

Jezik: engleski

E-mail: tijana@afsajic.com

Telefon: 051/227-621, 051/227-620

Advokatska firma "Sajić" je ortačko društvo Banja Luka osnovano 2003. godine sa sjedištem u Banja Luci.

Bavimo se pretežno građanskim i privrednim pravom. Pružamo pravne savjete iz različitih oblasti prava, zastupamo klijente pred svim sudovima i državnim institucijama u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, učestvujemo u pregovorima sa stranim i domaćim pravnim i fizičkim licima, dajemo mišljenje i preporuke u vezi sa primjenom propisa, i sl.

Naš tim broji 20 zaposlenih, od čega je 7 advokata. Svako od nas se specijalizuje za samo nekoliko užih pravnih oblasti, što nam omogućava da našim klijentima pružimo vrlo kvalitetnu, profesionalnu uslugu.

Banja Luka, mjesec septembar 2015. godine

